

Kadernota Economie

Tynaarlo verbindt!

Opdrachtgever: Edwin Melinga
Opsteller: Simone Veenstra
Versie: 5
Datum: 3 september 2013
Kenmerk: 2013 / 11098

Inhoudsopgave

Inleiding	4.
Doel van de nota	4.
Proces	5.
Leeswijzer	5.
Huidig beleid en omgeving	6.
Rol van de gemeente	7.
Aanjagen, ondersteunen en dienstverlenend	7.
Subsidies verwerven en private investeringen aanmoedigen	7.
Toetsen en handhaven	7.
Trends en ontwikkelingen	7.
Missie en visie	8.
Hoofddoelstelling en strategie	9.
Vervolg	9.
Bereikbaar Tynaarlo	10.
Aviation en omgeving Groningen Airport Eelde	10.
Wegen	10.
Water	11.
Glasvezel en Wifi	11.
Bedrijvig Tynaarlo	12.
Werklocaties	12.
Winkelen en boodschappen doen	12.
Werken aan en vanuit huis	13.
Recreatiebedrijven en dagattracties	13.
Zorgbedrijven	14.
Energiek Tynaarlo	15.
Energiegrondgoederen en verduurzaming woningmarkt	15.
Evenementen	16.
Ondernemend Tynaarlo	17.
Arbeidsmarkt	17.
Promotie	17.
Bedrijvencontact	17.
Subsidies en inkooprelatie	17.
Deregulering	18.
Samenwerken en netwerken	18.
Investeringsprogramma en monitoring	19.
Extra personele inzet en financieel ondersteunen van initiatieven	19.
Monitoring van de resultaten	19.

Inleiding

De 'Kadernota Economie Tynaarlo verbindt' is het eerste inhoudelijke product in het proces te komen tot nieuw economisch beleid voor de gemeente. In de nota worden de kaders gegeven voor de later dit jaar op te stellen Structuurvisie Economie. Aan de hand van een missie, visie en strategie ('de kaders') wordt geprobeerd de economische ontwikkeling in onze gemeente te structureren en te versterken.

Na een periode van tien jaar met economische groei wordt ook Tynaarlo geconfronteerd met de gevolgen van de economische crisis. De leegstand van een aantal bedrijfspanden aan de A28 en de moeilijkheden rond het sluitend krijgen van de exploitaties voor de centrumplannen illustreren dit.

De uitgangspositie voor Tynaarlo is redelijk tot goed. De leegstand van winkelpanden in de dorpen is veel minder zorgelijk dan in andere plaatsen in de omgeving. De bevolking van de gemeente is over het algemeen hoogopgeleid en zelfredzaam, en de WOZ waarde van de woningen is bijna negen procent hoger dan gemiddeld in Nederland.

De goede uitgangspositie wordt verzwakt door demografische trends. Nam de bevolkingsomvang tot in de jaren negentig sterker toe dan gemiddeld, door de daling van het geboortecijfer en het feit dat de stad weer populair wordt om in te wonen, krijgt het landelijk gebied nu te maken met vergrijzing en krimp. Ook in Tynaarlo is sprake van vergrijzing en ontgroening en krijgt de gemeente te maken met een lichte krimp. In 2030 zijn naar schatting 4% minder inwoners in de gemeente dan in 2010, is één op de drie inwoners ouder dan 65 jaar en is het aandeel 0-14 jarigen afgenomen van 18 naar 13%. De bevolking van Tynaarlo vergrijst en ontgroent sterker dan die in de andere gemeenten in de provincie. Dit betekent overigens niet dat we zijn aangewezen als krimpgebied of anticipeergebied.

Wat betekenen deze ontwikkelingen nu voor de nieuwe, vanuit de gemeente ingestoken missie en visie op het economisch beleid?

Het werkveld economie is een complex beleidsterrein. Bijna iedereen is belanghebbend en er zijn veel raakvlakken met andere beleidsterreinen. In Tynaarlo zijn vooral de ontwikkelingen rond wonen van belang. Ook is het een gegeven dat de gemeente relatief een beperkte invloed heeft op economische ontwikkelingen. Een kaderstellend traject voor het beleidsveld economie is dan ook geen eenvoudige opgave. Naast de belanghebbenden en de beperkte beïnvloedingsmogelijkheden zijn op detailniveau diverse keuzes te maken dat het ondoenlijk is iedereen hier goed bij te betrekken en de gemeenteraad hierover besluiten te laten nemen. Een voorbeeld: moeten we wel of niet op de Drentse Bedrijvencontact dagen staan? Welke bedrijven nodigen we uit voor onze stand?

En de praktijk is dat de waan van de dag een belangrijke rol speelt, ook als eerder beleidskeuzes zijn gemaakt.

Doel van de nota

Het doel van de Kadernota is het voorleggen van mogelijke ontwikkelrichtingen en gewenste effecten van het economisch beleid aan de gemeenteraad. Gezien het feit dat in het verleden strategische keuzes zijn gemaakt die moeilijk aan te passen zijn en ontwikkelingen reeds in gang zijn gezet, zullen koerswijzigingen goed onderbouwd en financieel verantwoord moeten zijn.

Het formuleren van kaders voor nieuw economisch beleid is een enorme uitdaging die met de gemeenteraad en anderen opgepakt wordt. De inzet is gericht op nieuw breed gedragen beleid voor de ontwikkeling van de economie van Tynaarlo.

Proces

Na het vaststellen van de startnotitie door het college, het opstellen van een analyse van de economische situatie en het uitzetten van een vragenlijst bij ongeveer 300 ondernemers in de gemeente, is op 25 juni jl. de gemeenteraad geïnformeerd over het beleidsproces. De volgende stap is het vaststellen van de kadernota en aan de hand van deze kadernota te starten met het opstellen van een economische structuurvisie. Deze structuurvisie moet eind 2013 in concept opgeleverd zijn.

Parallel aan dit traject wordt gewerkt aan vier 'actieplannen' voor de ontwikkelingen rond Groningen Airport Eelde, de vrijetijdseconomie, de zorgeconomie en innovatie en duurzaamheid. Deze actieplannen zorgen mede voor input voor het nieuwe beleid.

Leeswijzer

De kadernota start met een opsomming van het huidige beleid van het Rijk, de Provincie Drenthe en de omgeving van de gemeente Tynaarlo. Hierna wordt de rol van de gemeente beschreven en wordt een aantal trends en ontwikkelingen geschetst.

Het volgende hoofdstuk gaat in op de geformuleerde visie en missie en geeft aan hoe we willen komen tot het verwezenlijken van de missie en beschrijft kort de thema's. In het laatste hoofdstuk wordt dieper ingegaan op de thema's en worden de ontwikkelrichtingen en gewenste effecten omschreven.

Huidig beleid en omgeving

Het Rijk werkt aan de hand van het Topsectorenbeleid. Het verbeteren van de economische concurrentiekracht van Nederland is één van de topprioriteiten van de regering. Centraal in dit kabinetsbeleid staan de zogeheten topsectoren. Noord Nederland zet in op zes van de negen topsectoren. Het gaat om watertechnologie (Friesland), energie (Groningen), high tech systems (Drenthe), chemie, agrofood en healthy ageing.

De provincie Drenthe zet in op het ontwikkelen van sterke stedelijke netwerken en een vitaal platteland. In Drenthe wordt gesproken over twee stedelijke netwerken (Groningen-Assen en De Drentse Zuidas) met daaromheen een mooi landschap. De provincie benadrukt de samenhang tussen de stad en de kernen. Werken, culturele voorzieningen en recreatief winkelen horen bij de stad, terwijl de kernen gebruikt worden voor ontspanning en recreatie.

Voor de provincie is de primaire maatschappelijke opgave binnen het economisch terrein het in stand houden van de onder druk staande welvaartsopgave. Hierbij benoemt de provincie de volgende opgaven:

- dreigend welvaarts- en daarmee welzijnsverlies als gevolg van de mondiale economische crisis;
- ontgroening en vergrijzing met als effect daarvan o.a. krimp;
- de klimaatverandering (wateropgave, natuur en duurzame energievoorziening).

De provincie kiest verder voor de speerpunten: sensor, healthy ageing, vrijetijdseconomie, biobased economy en energie en innovatie en werkgelegenheidsstimulering voor het MKB en in algemene zin.

Bij het opstellen van het gemeentelijke beleid moet Tynaarlo aansluiting vinden bij de speerpunten in Drenthe, Nederland en Europa. Hiermee wordt meer kans gemaakt op subsidiegelden. Belangrijke intermediair voor subsidies is het Samenwerkingsverband Noord Nederland (SNN). De subsidieaanvragen lopen in de meeste gevallen via de provincie Drenthe.

Onderstaand een opsomming van voor het economisch beleid van Tynaarlo relevante beleidsstukken:

Rijk

- Bedrijfslevenbeleid / Topsectorenbeleid
- Convenant bedrijventerreinen 2010 – 2020
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR)
- Arbeidsmarktanalyses en -beleid voor Noord Nederland, inclusief onderwijs en re-integratie van werkzoekenden

Provincie

- Omgevingsvisie Drenthe (Actualisatie)
- Kader Economische Investeringen Provincie Drenthe

Regio

- Regiovisie Groningen – Assen (wordt nu geactualiseerd)
- Afspraken rond bedrijventerreinen Regio Groningen – Assen (planningslijsten)

Gemeente

- Landschapsontwikkelingsplan Tynaarlo (Lop)
- Cultuurhistorische waardenkaart en Archeologische waardenkaart
- Structuurplan 2006

Omgeving

- Omgevingsvisie Groningen Airport Eelde
- Ontwikkeling Geopark De Hondsrug
- Gebiedsvisie Paterswoldsemeer
- Ontwikkeling De Onlanden
- Koningsas visie

Rol van de gemeente

Aanjagen, ondersteunen en dienstverlenend

De gemeente heeft een beperkte invloed op economische ontwikkelingen. Wel mag van de gemeente verwacht worden dat er activiteiten en acties worden ontwikkeld en gefaciliteerd waarmee de lokale en regionale economie worden gestimuleerd. De gemeente kan als katalysator fungeren om zo mee te werken aan een omgeving waarin ondernemers en bedrijven zo optimaal mogelijk kunnen functioneren en de markt zijn rol kan vervullen.

Subsidies verwerven en private investeringen aanmoedigen

De gemeente heeft een primaire functie economische ontwikkelingen ruimtelijk en regeltechnisch te faciliteren. Hiernaast kan en moet de gemeente meer de rol gaan vervullen van verleider tot het doen van investeringen en van subsidieverwerfer. Deze rollen zijn met elkaar verweven en kunnen elkaar versterken.

Via het nieuw op te stellen economisch beleid en samenwerking in de regio kan de gemeente een belangrijke bijdrage leveren aan het beschikbaar komen van 'groot geld' voor strategische projecten. Het beschikbaar komen van Europese- en Rijkssubsidies worden steeds vaker afhankelijk gemaakt van financiering vanuit de gemeente of de initiatiefnemer. Deze rol van cofinancier moet in afstemming met de private markt worden opgepakt.

Toetsen en handhaven

De rol die de gemeente heeft als toetsen van plannen en handhaven van regelgeving is ook van belang voor het economisch beleid. Zolang het mogelijk is deze wettelijke taken van de gemeente helder en uitlegbaar in te vullen en deze goed toepasbaar te maken, hoeft het de economische ontwikkeling van de gemeente niet in de weg te staan en kan het bijdragen aan een 'level playing field' voor ondernemers.

Trends en ontwikkelingen

- Netwerkeconomie: bedrijven en instellingen handelen steeds vaker in nationale en internationale netwerken. Concepten waarin bedrijven, instellingen en overheden samen initiatieven ontplooiën winnen aan belang.
- Informatietechnologie: een belangrijke ontwikkeling op het gebied van de informatietechnologie is de enorme groei aan data en daarmee de toename van de vraag hoe hier bruikbare informatie uit te halen.
- Vergrijzing en ontgroening: heeft een effect op alle sectoren en kan zowel een kans als een bedreiging zijn.
- Door schaalvergroting en de economische crisis: meer leegstaande bedrijfsgebouwen.
- De vraag naar ruimte in bedrijfsverzamelgebouwen.
- Het bedrijf aan huis: flexibele werktijden en goedkope werkruimte. Een trend is een groeiend aantal ZZP-ers door een veranderende arbeidsmarkt.
- Opkomst van internethandel: inmiddels 9%. Internethandel zal de detailhandel in rap tempo veranderen.
- Vrijtijdssector: vrij besteedbaar inkomen groeit nog steeds. De uitdaging voor de vrijetijdssector in Tynaarlo en de regio is om onderscheidend genoeg te zijn voor het bieden van een goed aanbod.
- Binnen de landbouw: schaalvergroting en de agrariër als energieleverancier.
- Kredietverlening wordt op een andere minder risicovolle wijze ingericht.

Missie en visie

De gemeente Tynaarlo is een veelzijdige en dynamische gemeente. Het combineert een rijke variatie aan natuur en landschappen met een goed voorzieningenniveau op terreinen als wonen, onderwijs, werken en ontspannen (recreëren). Daar kan de gemeente trots op zijn en de inspanningen moeten erop gericht zijn dit in stand te houden en te versterken.

Economisch en sociaal beleid zijn nauw met elkaar verweven. Naast het stimuleren van werkgelegenheid is het zo laag mogelijk houden van de werkloosheid en het bieden van sociale voorzieningen een belangrijke ambitie. De komende jaren wordt verder gewerkt aan een samenhangende aanpak van economische zaken, recreatie & toerisme en arbeidsmarktbeleid. Deze kadernota is een van de uitingen van die aanpak.

Door de gemeente wordt bijgedragen aan een investeringsklimaat waarin de inzet van ondernemers, partijen en de gemeente elkaar versterkt en daarmee groter wordt dan de som der delen. Voorbeelden van dit beleid zijn de investeringen in de openbare ruimte, op de bedrijventerreinen, in de winkelgebieden en onze investering in het landschap ter bevordering van de recreatiemogelijkheden.

De afgelopen jaren is vooral op projectbasis nieuw economisch beleid ontwikkeld. Dit beleid is niet vastgelegd in gedragen beleidsstukken waardoor een heldere lijn en de samenhang tussen beleidsonderdelen ontbreekt. De gemeente moet duidelijke antwoorden kunnen geven op vragen als waar staat Tynaarlo economisch in de toekomst? Waar stimuleert de gemeente ontwikkelingen en waar niet, op welke wijze worden ondernemers en instellingen ondersteund? Het kunnen beantwoorden van deze vragen vergt een visie, die gestoeld is op de economische dragers van Tynaarlo. De dragers zijn:

1. Tynaarlo is een strategisch gelegen gemeente in een verstedelijkt gebied, is goed ontsloten en heeft kwalitatief een adembenemend landschap.
2. De afgelopen tien jaar is de werkgelegenheid in de zorg en het aantal zzp-ers explosief toegenomen.
3. Er wordt steeds meer geld besteed aan recreëren en ontspannen. Tynaarlo heeft de potentie de vraag naar vrijetijdsbesteding te faciliteren.
4. Agrariërs en natuurontwikkelaars hebben een belangrijke functie in de ontwikkeling van het landelijk gebied.
5. Ten slotte beschikt de gemeente over een luchthaven en werklocaties met een goede potentie.

Vanuit deze economische dragers is de volgende missie en visie opgesteld:

Missie: samen met ondernemers en initiatiefnemers zorgen voor een aantrekkelijk en duurzaam woon-, verblijf- en ondernemingsklimaat, waardoor de werkgelegenheid en bedrijfsontwikkeling in de gemeenten en de regio gestimuleerd worden. 'Wonen doe je in Tynaarlo en werken in de omliggende regio'.

De gemeente Tynaarlo wil voorzien in een aantrekkelijk en duurzaam ondernemersklimaat, waarin de inzet erop gericht is de bedrijvigheid in de gemeente te behouden en te versterken. Dit doen we door verbindend te zijn, samenwerking te stimuleren, vestigingsmogelijkheden te versterken en gericht te investeren.

Aan de hand van concrete en heldere actieplannen, waarin door ondernemers en de gemeente samen activiteiten worden benoemd, wordt de missie uitgedragen waardoor wordt bijgedragen aan het gewenste woon-, verblijfs- en ondernemersklimaat.

Visie: 'Tynaarlo verbindt'

Waarbij gedacht moet worden aan: netwerken van bedrijven, infrastructuur, bereikbaarheid, maar ook het verbinden van werken, wonen, recreëren en groen en het verbinden van ondernemers, initiatiefnemers en markten.

Idealiter ziet de ondernemer de gemeente graag in een faciliterende rol, maar te vaak nog blijft de gemeente in een te afwachende regierol hangen of stelt zich op als controleur. Waar naar toe gewerkt moet worden is een attitude waarin wordt bijgedragen aan:

- het behoud van de welvaart en hiermee welzijn;
- het behoud en de versterking van voorzieningen, de leefbaarheid en kleinschalige activiteiten die omzet genereren;
- het uitdragen van de kwaliteit van Tynaarlo als vestigingsgebied met een uitstekende bereikbaarheid, binnen de meest verstedelijkte zone van Noord-Nederland.

Afsluitend en allesomvattend is de ambitie dat: Tynaarlo een energieke, groene woon-, werk- en recreatiegemeente wordt en blijft, waarin bij ontwikkelingen de kwaliteit van de vernieuwing hoog in het vaandel staat.

Hoofddoelstellingen en strategie

Vanuit deze missie en visie zoeken we binnen ons krachtenveld naar de bouwstenen voor het nieuwe beleid. Als hoofddoel zetten wij in op verbinden en verbetering van het vestigingsklimaat. Dit mag letterlijk genomen worden: Tynaarlo verbindt, als groene long, de steden Groningen en Assen, door middel van wegen, water en het spoor, tot de grootste en meest verstedelijkte zone van Noord-Nederland.

Nog belangrijker vinden wij het ons verbindend vermogen in te zetten voor het realiseren van ontwikkelingen en het bieden van oplossingen van een hoge kwaliteit. Wat ons betreft gaat het bij verbinden om het zoeken naar de overeenkomsten en nieuwe impulsen. Deze overeenkomsten worden vervolgens verbonden tot initiatieven die het verdienen om tot ontwikkeling te komen.

Naast het verder ontwikkelen van 'ons verbindend vermogen' zet de gemeente in op de volgende vier subdoelen:

- de ontwikkeling van het gebied rond Groningen Airport Eelde en de bereikbaarheid van de omliggende steden ('Bereikbaar Tynaarlo')
- faciliteren van bedrijven en zelfstandigen door het creëren van werklocaties, o.a. voor de toename van de zorgvraag en het benutten van de potentie die de gemeente heeft op het gebied van recreatie en toerisme ('Bedrijvig Tynaarlo')
- innovatieve c.q. duurzame bedrijven op de voorgrond plaatsen en evenementen omarmen ('Energiek Tynaarlo')
- netwerken versterken en dienstverlening optimaliseren ('Ondernemend Tynaarlo')

Het behalen van deze doelen kan de gemeente niet alleen. Samenwerken is daarom van groot belang. Samenwerken met ondernemers, bedrijven en instellingen en met andere overheden.

Vervolg

Beleid en beleidsinformatie is – idealiter – gekoppeld aan bepaalde gebieden of thema's. Beleid moet niet in de lucht blijven hangen. Bij de gemeente ligt de uitdaging om zo helder mogelijk aan te geven welk beleid voor welk gebied of onderdeel geldt. Open einden kunnen leiden tot onduidelijke situaties en tot een ruimtelijke ordening die beleidsmatig en uit het oogpunt van 'een goede ruimtelijke ordening' niet gewenst zijn.

Voor de op te stellen structuurvisie economie, wordt uitgegaan van beleid dat gericht is op positioneringvragen. Het gaat om vragen die de rol en functie van de gemeente aan de orde stellen: Waar ligt de specifieke kracht van Tynaarlo? Welke positie neemt Tynaarlo in de regio in? Wat zijn de kwaliteiten van de dorpen en van het buitengebied? Hoe is de concurrentiepositie ten opzicht van de buurgemeenten en ten slotte zeer van belang: Waar ligt de economische kracht?

In het volgende hoofdstuk worden per thema de ontwikkelrichting en gewenste effecten aangegeven. Deze 'kaders' worden na vaststelling van de kadernota - die gezien moet worden als visiedocument - uitgewerkt in een economische structuurvisie. De ontwikkelrichting en gewenste effecten onder de thema's: Bereikbaar Tynaarlo, Bedrijvig Tynaarlo, Ondernemend Tynaarlo en Energiek Tynaarlo, vormen de bouwstenen voor de structuurvisie.

Deze structuurvisie is het beleidskader dat het ruimtelijk economisch beleid van de gemeente vastlegt voor de komende tien tot vijftien jaar en aangeeft waarom de gemeente van plan of bereid is een vigerend bestemmingsplan te herzien voor een nieuwe ontwikkeling. Dit beleid gaat over motiveringen, verwachtingen, afwegingen, sturingswensen en keuzes daarin. De kern van het opstellen van de economische structuurvisie vormt de bestuurlijke wens om ontwikkelingen te realiseren (ambities), of juist af te remmen ten behoeve van het behoud van bestaande kwaliteiten.

Bereikbaar Tynaarlo

De ontwikkeling van het gebied rond Groningen Airport Eelde, de bereikbaarheid van de omliggende steden en digitalisering.

Aviation en omgeving Groningen Airport Eelde

Op 24 april 2013 is de verlengde landingsbaan van Groningen Airport Eelde (GAE) in gebruik genomen. Daarmee krijgt GAE de kans zich te ontwikkelen tot een volwaardige speler in de dynamische luchtvaartmarkt. Mede als gevolg van een groeiende luchthaven wordt de komende jaren dynamiek verwacht in het gebied rondom de luchthaven. De groei van de luchthaven kan leiden tot meer vervoersbewegingen, parkeerbehoefte en diverse economische activiteiten. Daarnaast is de provincie Drenthe gestart met de ontwikkeling van een transferium nabij de afrit De Punt/ GAE. Het transferium moet ruimte bieden aan forensen om de auto te parkeren en over te stappen op het openbaar vervoer naar de steden Groningen en Assen. Omdat er op dit moment al veel bussen via De Punt of over de A28 rijden, ligt hier de potentie om het transferium te combineren met een OV-knooppunt. Ook de koppeling tussen transferium en GAE, waarbij de piekbelasting kan worden opgevangen moet aangebracht worden.

De economische potentie van de omgeving van de luchthaven vormt de rode draad. De thema's 'kwaliteit', 'bereikbaarheid' en 'innovatie' vormen de dragers van deze potentie. De komende periode is het de bedoeling toe te groeien naar een gezamenlijke visie op het gebied. Op basis hiervan kunnen de verschillende kansen/ ontwikkelingen op de juiste plek 'landen' en kan een verdere ontwikkeling van GAE plaatsvinden.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

1. GAE heeft een functie voor de ontwikkeling van heel Noord-Nederland en is uniek voor Tynaarlo.
2. Opstellen van een gebiedsvisie op het hele gebied Drentse Aa, Transferium, bedrijventerrein De Punt (Bloemenveiling) en GAE, waarbij de focus ligt op de bedrijvenontwikkeling rond de luchthaven. Met als doel ruimtelijke en economische kwaliteitsimpuls.
3. Aangepast bestemmingsplan voorterrein GAE.

Wegen

De ligging tussen twee provinciehoofdsteden is uniek voor Tynaarlo. In de gemeente zelf zijn weinig voorzieningen, maar in Groningen en Assen vindt je op relatief korte afstand alles wat je nodig hebt. Hiertussen vormen het spoor en de A28 de belangrijkste verbindingen. Vooral deze laatste zorgt voor een perfecte bereikbaarheid van burgers en bedrijven in Tynaarlo. Het maakt Tynaarlo ook tot een relatief gewilde vestigingslocatie. Vandaar dat Tynaarlo er alles aan gelegen is de bereikbaarheid naar met name Groningen optimaal te houden. Het is dus van belang voor inwoners dat zij de voorzieningen en werklocaties in Groningen en Assen kunnen bereiken, maar ook dat er geen files op het hoofdwegennet ontstaan. Ook het inspelen op kansen en ontwikkelingen om auto en openbaar vervoer te koppelen, worden hierbij met een positieve grondhouding tegemoet getreden. Dit geldt bijvoorbeeld voor het transferium Groningen Airport Eelde (De Punt) en mogelijk voor een perron aan het spoor bij Tynaarlo. Een aanpassing van de op- en afritten bij De Punt ter verbetering van de veiligheid en doorstroming past hier eveneens in. Onderliggend vormen de toegangswegen tot de A28 alsmede de N386 – de dorpenweg – die Donderen, Vries, Tynaarlo, Zuidlaren en de Groeve verbindt, belangrijke verbindingen die nu en straks gebaat zijn bij een soepele doorstroming.

De gemeente heeft nabij de op- en afritten van de snelwegen een aantal strategische grondposities (Kranenburg – en Vriezerbrug Zuid); nieuwe ontwikkelingen met een effect op de mobiliteit dienen bij voorkeur hier, dan wel bij De Punt te worden gesitueerd.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

4. Inzet op een transferium met een brede economische functie nabij De Punt
5. Inzet op een goede bereikbaarheid van de hoofdtransportaders in de gemeente
6. Veilig en vlot ontsloten en tegengaan van congestie
7. De kwaliteit van de wegen in de gemeente is een belangrijk aandachtspunt.

Water

Het Noord-Willemskanaal loopt als een soort rode draad dwars door onze gemeente heen. Eigenlijk biedt het kanaal een soort tegengewicht tegen de drukke snelweg en het spoor. Het is van regionaal belang voor de doorvaart van de beroepsvaart.

Het NW kanaal biedt kansen. Kansen voor een langzaamverkeersverbinding tussen Groningen en Assen (grote delen zijn al voorzien van een fietspad). Maar ook wordt bijvoorbeeld in Assen gewerkt aan het herstel van de vaarroute voor het maken van een rondje Assen. Hiermee kan op termijn een interessante connectie ontstaan tussen Groningen (ook rondje Stad) en Assen. Vanuit het Kanaal is voorts de verbinding mogelijk met het Paterswoldsemeer – via het Winschoterdiep kan de vaarreis zelfs voortgezet worden naar het Zuidlaardermeer. Hiermee onderscheidt Tynaarlo zich binnen Noord Drenthe, omdat er ook ruimte voor water- en vaarrecreatie is. Vanuit de provincie Drenthe is al eens het idee ontwikkeld voor een haven nabij De Punt.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

8. Inzet op het NW Kanaal als recreatieve as en verbinding tussen Groningen en Assen.

Glasvezel en Wifi

In de grotere kernen wordt medio 2013 glasvezel aangelegd. Voor de economie van Tynaarlo is het van belang dat ook de andere dorpen en het buitengebied, alsmede de bedrijventerreinen – voor zover hier nog geen sprake van is - worden aangesloten op glasvezel. De beschikbaarheid over een goede breedband verbinding wordt voor ondernemers, waar ze ook gevestigd zijn in de gemeente van groter belang. Elders in de wereld zien we de opkomst van gebieden die beschikken over Wifi (draadloze internetgebieden). Nader onderzocht zou kunnen worden wat de mogelijkheden, beperkingen, kosten en opbrengsten zijn van een dergelijke maatregel voor (delen van) de gemeente.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

9. Inzet om glasvezel in de gehele gemeente aangelegd te krijgen (hierbij denken aan coöperaties).

Bedrijvig Tynaarlo

Faciliteren van bedrijven en zelfstandigen door het creëren van werklocaties, o.a. voor de toename van de zorgvraag en benutten van de potentie die de gemeente heeft op het gebied van recreatie en toerisme.

Werklocaties

Tynaarlo telt 2530 vestigingen en 11.210 banen. Binnen het gebied van de regio Groningen – Assen bevindt zich momenteel een overschot aan (potentiële) werklocaties. De gemeenten in het gebied hebben afspraken gemaakt over het schrappen of faseren van de uitgifte van locaties. In onze gemeente bevinden zich twee locaties die ontwikkeld kunnen worden. Het gaat om ongeveer 65 ha bruto uit te geven grond, waarvan 22 ha aan de A7 en 45 ha aan de A28. Beide locaties zijn strategisch uitstekend gelegen. Voor de locatie aan de A28 wordt gewerkt aan het inrichten van een energielandgoed.

Vriezerbrug is het belangrijkste bedrijventerrein voor bedrijven uit de gemeente. Momenteel is hier sprake van leegstand van bedrijfspanden. Op Vriezerbrug kan nog ongeveer 5 ha direct worden uitgegeven. Voor het terrein rond Groningen Airport Eelde en De Punt (De Bloemenveiling) geldt dat het mee moet kunnen groeien met de ambities van de luchthaven en de omliggende bedrijven.

Het ligt voor de hand dat de bedrijventerreinen/locaties in De Groeve, Zuidlaren (Bolwerk), Paterswolde (Industrieweg) en Yde (Barenbrug) niet worden uitgebreid. Indien hiervoor toch vraag uit de lokale markt komt en bedrijfsverplaatsing geen alternatief is, moet de SER ladder worden toegepast. Dit houdt in: eerst ruimte zoeken binnen de mogelijkheden van herstructurering en intensivering. Indien dit geen oplossing biedt, zou in incidentele gevallen uitbreiding op de bestaande locatie overwogen kunnen worden.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

1. Investeer alleen goed voorbereid en zeer gericht op nieuwe ambities en faciliteer ontwikkelingsmogelijkheden.
2. Investeer meer in het zittende bedrijfsleven.
3. Organiseer de acquisitie voor nieuwe bedrijven in afstemming met de buurgemeenten.
4. Monitor de bewegingen op de vastgoedmarkt en de leegstand periodiek en organiseer een dialoog met de bedrijfsmakelaars en met de kredietinstellingen die in de regio actief zijn.
5. Het aanwijzen van nieuwe locaties voor bedrijventerreinen is niet aan de orde en wordt alleen in overweging genomen als hiermee lokale knelpunten worden opgelost.

Winkelen en boodschappen doen

Detailhandel en winkelgebieden zijn het visitekaartje en de imagodragers van een dorp of wijk. Detailhandel bepaalt mede het woon- en leefklimaat voor inwoners en het vestigingsmilieu voor overige bedrijven. Naast de belangrijke sociale ontmoetingsfunctie die winkelgebieden hebben, hebben ook de winkeliers zelf een niet te onderschatten sociaal-maatschappelijke rol. Juist de lokale winkeliers sponsoren verenigingen en organiseren evenementen. Door vooral te investeren in kansrijke winkelgebieden en tegelijkertijd kansarme locaties af te bouwen, ontstaat een gezonde en aantrekkelijke winkelstructuur. Kansrijke winkelgebieden zijn, naast de historische centra van de grote steden voor recreatief winkelen, de grotere dorps- en wijkwinkelcentra met een ruime keuze voor het doen van dagelijkse boodschappen en gerichte aankopen.

De kracht van de dorpen in de gemeente schuilt in de authenticiteit, kleinschaligheid en de gaafheid van de dorpen. Deze authenticiteit moet behouden blijven en versteekt worden. Het is verder van groot belang keuzes te maken voor de retail en te kiezen voor compacte, complete en comfortabele winkelgebieden die vitaal zijn. Hiervoor zijn investeringsbereidheid en gedragen initiatieven nodig.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

6. Eventuele uitbreiding van detailhandelruimte verdient een zorgvuldige afweging.
7. Zuidlaren en Eelde vervullen hun functie van (recreatieve) winkelkernen, In Vries en Paterswolde wordt verder ingezet op het doen van boodschappen.

8. De openingstijden van winkels sluiten aan bij de wensen van de ondernemersverenigingen en winkeliers.
9. Als gemeente helder aangeven waar we ruimte zien voor het behoud, eventuele afname en versterking van winkelruimte.

Werken aan en vanuit huis

De grenzen tussen privé en werk vervagen met de komst van internet en mobiele telefonie. Mobiel internet voegt een nieuwe dimensie aan bereikbaarheid toe. Denk aan de mogelijkheid om vanuit huis te werken, onderweg naar een afspraak mails te beantwoorden of informatie te vergaren.

Mede ingegeven door de economische crisis is een trend zichtbaar van het starten van een bedrijf aan huis. In een woongemeente als Tynaarlo liggen hier economische kansen. De productiviteit van werken in en vanuit huis kan worden verhoogd als medewerkers en bedrijven eenvoudig in staat zijn informatie te vergaren en de grote hoeveelheden beschikbare data te gebruiken.

Werken aan huis hoeft niet altijd gericht te zijn op het genereren van veel toegevoegde waarde. Voor de leefbaarheid van het platteland doet de gemeente er goed aan nieuwe vormen van 'huisvljijt' te ondersteunen en vooral niet in de weg te zitten.

Naast de trend dat de grens tussen werken en vrije tijd steeds verder vervaagt, komen door schaalvergroting en maatschappelijke ontwikkelingen gebouwen vrij, die als bedrijfspand in gebruik kunnen worden genomen. Ook als deze gebouwen in het buitengebied staan.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

10. Meer faciliteiten en ruimte bieden voor het werken vanuit huis.
11. Veel ruimte bieden aan kleinschalige activiteiten die, met name in het buitengebied, vanuit huis worden ondernomen.
12. Vrijkomende agrarische, industriële, maatschappelijke of religieuze bebouwing benutten voor (innovatieve) bedrijven.
13. Fonds voor instandhouding cultureel, historisch erfgoed.

Recreatiebedrijven en dagattracties

Het natuurlijk groen in de gemeente kent een veelheid aan landschapstypen. Gevoegd bij de natuurlijke ligging van de kernen in dit landschap en de cultuurhistorische waarde van het geheel, leent de omgeving zich uitstekend voor recreëren en verblijven.

Geïnvesteerd wordt in diverse gebieden en projecten, zoals het Nationaal Landschap Drentse Aa, Geopark De Hondsrug, De Onlanden en het Zuidlaarder- en Paterswoldsemeer. Op deze manier kunnen recreanten de gebieden beleven en de ondernemers profiteren door de omzet die gegenereerd wordt. Daarnaast nemen we deel aan samenwerkingsverbanden als het Meerschap Paterswolde, de Zuidlaardermeer gemeenten en het Recreatieschap Drenthe. Waarmee we onderstrepen dat wij als gemeente deel uitmaken van een toeristisch en recreatief netwerk dat zich uitstrekt over de gemeentegrenzen heen.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

14. Het landschap en zijn geschiedenis verbinden met als toeristische trekpleister Zuidlaren en het Zuidlaardermeer, zodat er een aantrekkelijk verblijfsgebied ontstaat dat uitnodigt tot recreëren.
15. Promotie Nationaal landschap Drentse Aa, o.a. door Geopark De Hondsrug.
16. Door het realiseren en onderhouden van een netwerk van wandel-, fiets- en ruiterspaden wordt de kwaliteit van Tynaarlo als recreatiegebied versterkt.
17. Meer inzetten op de dagrecreatieve functie voor inwoners van de omliggende steden.
18. Het landschap en het water (meren en rivieren) gebruiken als middel om de recreatiebedrijven in de gemeente te profileren.
19. Kwaliteitsimpuls voor de verblijfsrecreatie (campings en jachthavens).
20. Inzetten op het faciliteren van congressen en een specifieke lobby organiseren voor leisure en wellness initiatieven.
21. Aansluiting zoeken bij de regio en de recreatiebedrijven in het gebied (Kop van Drenthe).

Zorgbedrijven

Mensen worden steeds ouder. De extra jaren leveren helaas vaak ook gezondheidsproblemen en daardoor een groeiende vraag naar zorg of ondersteuning op. Voor de werkgelegenheid in de gemeente biedt dit kansen. De afgelopen tien jaar is het aantal banen in de zorg enorm gegroeid in de gemeente. De uitdaging is deze banengroei vast te houden of ten minste het huidige aantal banen te behouden.

Ook de ontwikkeling van kennis en toepassingsmogelijkheden rond de vraag naar zorg is nodig en biedt innovatieve bedrijven de mogelijkheid nieuwe producten te ontwikkelen.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

22. De sterke positie die Tynaarlo van oudsher heeft als zorgaanbieder in een groene setting wordt benut als uitgangspunt om te profiteren van de groeiende zorgvraag.
23. De gemeente initieert een netwerk van zorgbedrijven en – aanbieders opdat kansen worden onderkend.
24. De gemeente biedt zorgbedrijven de ruimte, ook ten aanzien van de eerstelijnszorg in de woonwijken.
25. Kleinschalige initiatieven voor het combineren van wonen en zorg worden gefaciliteerd.
26. De vraag naar personeel in de zorg wordt bediend.
27. Benutten van de nabijheid van scholen en Universiteiten.

Energiek (Bewust) Tynaarlo

Innovatieve en duurzame bedrijven op de voorgrond plaatsen.

In 2012 zijn de resultaten van de Triple P-monitor uitgebracht. Rabobank Nederland heeft deze monitor ontwikkeld. Met behulp van de monitor is de mate van duurzaamheid van de gemeente bepaald aan de hand van de drie duurzaamheidsdimensies: People, Planet, Profit. In totaal voor de drie dimensies scoort Tynaarlo hoger dan landelijk. Planet voert de boventoon. Dit heeft te maken met de ligging en de uiterlijke kenmerken van de regio. Het is een open gebied, waar de natuur en de agrarische sector het gezicht vormen, met relatief weinig bebouwing. Dat is een belangrijke kracht in de regio. De kunst is om de dimensies People en Profit te stimuleren, waarbij de natuurlijke waarden van het gebied blijven behouden.

Uit de monitor komt naar voren dat duurzaam ondernemen meer onder de aandacht moet worden gebracht bij het (agrarisch) bedrijfsleven. De focus moet zich in eerste instantie richten op bewustwording en wat duurzaam ondernemen kan opleveren. Als ondernemers zien dat verduurzaming van de bedrijfsvoering bij andere ondernemers rendement oplevert, zijn zij eerder geneigd om zelf ook aan de slag te gaan.

Boeren zijn van oudsher beheerders van het landschap. Agrarisch natuurbeheer en bedrijfsmatige activiteiten van de boeren staan vaak op gespannen voet met elkaar. In de ogen van boeren is schaalvergroting vaak de enige haalbare mogelijkheid om hun bedrijf winstgevend te maken. Een omslag in denken is nodig van grootschalig naar kleinschalig en passend binnen het gebied en het ontwikkelen van andere type producten. De agrarische ondernemer moet daarbij een alternatief perspectief worden geboden.

Uit de monitor blijkt verder dat economische vernieuwing belangrijk is voor duurzaamheid. Zo versterken investeringen in (de ontwikkeling van) nieuwe producten en productieprocessen de concurrentiepositie van bedrijven, regio's en landen en leiden uiteindelijk tot groei. Het opstarten van nieuwe bedrijven verhoogt de concurrentie in een gebied. Het houdt ondernemers scherp. Het ondernemerschap is qua aantal relatief laag. Het aantal startende ondernemers is, gerelateerd aan de beroepsbevolking, lager dan landelijk. Maar Tynaarlo heeft wel een bovengemiddelde investeringsratio. Dit geeft een indruk van de mate waarin het bedrijfsleven bereid is om te investeren en hoe het vertrouwen in de toekomst is. Wat betreft het aantal innovatieve banen (R&D en ICT) is het beeld wisselend. In Tynaarlo zijn relatief veel innovatieve banen. Van het totale aantal banen zit 4,2 procent in de ICT of R&D. Landelijk ligt dat percentage op 2,7 procent. Tynaarlo komt wat betreft vernieuwing verrassend goed uit de bus.

Energielandgoederen en verduurzaming woningmarkt

De gemeente ziet kansen als het gaat om duurzame energie en het verduurzamen van de woningmarkt. In dat verband worden momenteel de mogelijkheden bekeken om een energielandgoed te realiseren op Vriezerbrug Zuid. Daartoe is een studie uitgevoerd, waar een marktconsultatie onderdeel van uitmaakt. Daarnaast probeert de gemeente lokale initiatieven van burgers aan te jagen om de eigen woningen te verduurzamen en energiezuiniger te maken. De gemeente ziet veel kansen voor lokale en regionale bedrijven.

Ontwikkelingsrichting en gewenste effecten:

1. Initiatiefnemers krijgen kansen om energiegerelateerde bedrijvigheid te ontwikkelen op Vriezerbrug Zuid.
2. Agrariërs en natuurbeheerorganisaties zijn toeleveranciers en / of producenten voor bio-energie.
3. Agrariërs worden bewust van de kansen van schaalverkleining en krijgen meer zicht op de mogelijkheden van productinnovatie.
4. Lokale bewonersinitiatieven gericht op energiebesparing en verduurzaming van het eigen woningbezit, worden aangejaagd.
5. Ondernemers inspireren en helpen elkaar om de bedrijfsvoering te verduurzamen.

Evenementen

In de gemeente worden diverse evenementen georganiseerd op zeer verschillend schaalniveau. Deze evenementen bepalen voor een groot deel de levendigheid en sfeer in de gemeente. Evenementen en in algemene zin 'cultuur' hebben een belangrijk effect op het imago van de dorpen en dragen bij aan de aantrekkelijkheid van het vestigingsklimaat voor bedrijven, het woonklimaat en de aantrekkingskracht op toeristen en recreanten.

Door een goed aanbod van evenementen, verspreid over het jaar, kunnen de dorpen hun naamsbekendheid vergroten. De Zuidlaardermarkt en het Bloemencorso zijn de bekendste evenementen die in de gemeente georganiseerd worden. Er is nog veel meer aanbod, zoals: De Grasbaanraces in Vries, De markt van Melk en Honing in Zuidlaren, het Koepeltjesfestival en het Ridderspektakel in Eelde/Paterswolde.

Naast de in de buitenlucht georganiseerde evenementen draagt ook de Prins Bernhardhoeve in belangrijke mate bij aan het aantal bezoekers aan de gemeente. In de PBH worden evenementen, beurzen en shows georganiseerd.

Ontwikkelingsrichting en gewenste effecten:

6. De evenementen die reeds georganiseerd worden, worden gezien als één van de visitekaartjes van de gemeente.
7. Faciliteren van nieuwe initiatieven op dit gebied, bijvoorbeeld de herbouw van de muziekkoepeel in Eelde.

Ondernemend Tynaarlo

Netwerken versterken, vitale coalities smeden en optimaliseren dienstverlening.

Arbeidsmarkt

In oktober 2009 is door de gemeente arbeidsmarktbeleid vastgelegd. De hoofddoelstelling van dit beleid is het behoud van werkgelegenheid. Hiernaast zijn doelen gesteld ten aanzien van: werkloosheid, het terugbrengen van de jeugdwerkloosheid, het terugdringen van schooluitval en het realiseren van stageplaatsen. Met de komst van de participatiewet en de andere taken die vanuit het sociale terrein op de gemeente afkomen, moet het arbeidsmarktbeleid tegen het licht worden gehouden. Dit wordt op projectbasis gedaan. Momenteel is de projectgroep Decentralisaties actief, die met voorstellen en notities komt voor het kunnen oppakken van de taken die in het kader van de decentralisaties op de gemeente afkomen.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

1. Werken geniet de voorkeur ten opzichte van de afhankelijkheid van een uitkering. Wie kan werken moet dat ook doen.
2. In regionaal verband condities scheppen zodat ondernemers kunnen beschikken over voldoende gekwalificeerd en gemotiveerd personeel.
3. Werkgevers betrekken bij het opleiden van beroepskrachten.
4. Versterk de aansluiting tussen de regionale opleidingen en het regionale bedrijfsleven.
5. Initiatieven ontplooiën voor het werven van stageplekken.

Promotie

Voor het interesseren van potentiële toeristen, nieuwe inwoners en bedrijven die graag willen profiteren van het goede vestigingsklimaat van Tynaarlo moeten de goede eigenschappen van het gebied uitgedragen worden. Hiervoor is het nodig de promotie van de gemeente te versterken. Een van de onderdelen van deze versterking is de aansluiting bij de Stichting Kop van Drenthe voor het promoten van de recreatiemogelijkheden. Voor het overige moeten nog plannen worden uitgewerkt.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

6. De Ondernemersprijs Tynaarlo heeft een grotere bekendheid.
7. Het landschap, woon en werkklimaat onder de aandacht brengen. Bijvoorbeeld door 'Tynaarlo beste woongemeente van Drenthe 2013'.
8. Het imago van de gemeente verder verbeteren.
9. Versterken en profileren van de naam en het beeld van Berend Botje.

Bedrijvencontact

Relatiebeheer met ondernemers is een belangrijk onderdeel van het lokale economische beleid. Er zijn stappen gezet om het bedrijvencontact en relatiebeheer in de steigers te zetten. De communicatie met en aan ondernemers blijft een aandachtspunt voor de gemeente. Het relatiebeheer in algemene zin moet nog verder worden ontwikkeld.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

10. Gemeente stelt zich op als betrokken partner en excellent dienstverlener.
11. Inzetten op relatiebeheer in plaats van koude acquisitie.
12. Initiatiefnemers krijgen een 'accountmanager', deze persoon krijgt de rol van 'verbinder'.
13. Er wordt een team van deskundigen samengesteld die al in de ideeënfase een advies geeft over de kansrijkheid van initiatieven (ook voor initiatieven uit de regio).

Subsidies en inkooprelatie

De gemeente vindt het belangrijk dat het inkoopbeleid ruime mogelijkheden biedt voor de lokale en regionale ondernemers. Van ondernemers wordt maatschappelijk verantwoord ondernemerschap gevraagd, waarbij 'social return on investment' (SROI) een belangrijk criterium is.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

14. Ondernemers weten hoe ze in aanmerking kunnen komen voor een opdracht vanuit de gemeente.
15. Het inkoopbeleid is vooral geënt op lokale en regionale ondernemers.

Deregulering

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

16. Kwaliteitsproject voor regelgeving en regeldruk.
17. Een houding bij de gemeente ontwikkelen waardoor overregulering tegengegaan wordt.
18. Wensen vanuit MKB Nederland op dit onderdeel implementeren (o.a. invoeren ondernemersdossier).
19. Nalevingsgedrag belonen, overtreders aanpakken.

Samenwerken en netwerken

Regionale economische ontwikkeling kan niet zonder samenwerking. Veel projecten vragen een groter schaalniveau dan de gemeentegrenzen van Tynaarlo. Tynaarlo is onderdeel van de regio Groningen-Assen, werkt samen met de provincie Drenthe aan de ontwikkeling van het gebied rond Groningen Airport Eelde en werkt met de gemeente Groningen aan de ontwikkeling van het gebied aan de A-7 (Ter Borch en Kranenburg).

Hiernaast en misschien wel nog belangrijker is de samenwerking tussen ondernemers onderling en samenwerking tussen de gemeente en ondernemers. Hierin willen we investeren.

Ontwikkelrichting en gewenste effecten:

20. Economisch Platform voor bedrijven in de regio Groningen – Assen.
21. Ondernemers voelen zich met elkaar verbonden.
22. Structureel overleg met de ondernemersverenigingen en regelmatige bedrijfsbezoeken.
23. Faciliteren en, als dat nodig is, initiëren van activiteiten en bijeenkomsten voor ondernemers.

Investeringsprogramma en monitoring

Budget voor realisatie en het faciliteren van initiatieven en aangeven hoe de resultaten gemonitord worden.

Extra personele inzet en financieel ondersteunen van initiatieven

In deze kadernota wordt een aantal keer als gewenst effect aangegeven dat een investeringsfonds wordt ingesteld voor het realiseren van doelen en initiatieven. Voor het kunnen opzetten van dit soort fondsen en voor het realiseren van de aanjaagfunctie die de gemeente graag wil vervullen, moet geld worden vrijgemaakt.

Het college van B&W zal aan de gemeenteraad voorstellen de komende vier jaar € 100.000,- per jaar beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van het economisch beleid. Dit bedrag van in totaal € 400.000,- wordt gedekt uit de Argi (Algemene reserve grote investeringen).

Dit geld wordt ingezet als hefboom voor het realiseren van de ambities uit dit plan en de nog op te stellen Structuurvisie Economie (met geld, geld maken). Het is bedoeld als middel voor het kunnen aantrekken van subsidiegelden en het zoeken van verbindingen met private investeringen. Een deel van het geld wordt daarom gebruikt voor extra inzet van ambtelijke capaciteit. Ook kan een deel van de extra ambtelijke capaciteit worden benut voor het uitbreiden van de uren van de bedrijvencontactfunctionaris.

De ondernemersverenigingen krijgen een belangrijke stem in de besteding van de extra door de gemeente in te zetten middelen. Aan de verenigingen wordt gevraagd een advies aan het college te geven over de inzet van de € 100.000,- per jaar. Aan de hand van dit advies wordt uitgewerkt op welke wijze het geld ingezet gaat worden.

Monitoring van de resultaten

Wordt gerealiseerd wat is voorgenomen? Jaarlijks wordt gemonitord of het beleid dat gevoerd wordt ook bijdraagt aan de gestelde doelen. Dit moet eenvoudig en effectief gebeuren.

1. Monitoren van de ontwikkelingen rond het verbeteren van het ondernemersklimaat door middel van de MKB-betermeter uit het onderzoek van de 'Ondernemervriendelijkste gemeente'.
2. De ontwikkelingen rond werkgelegenheid, het aantal vestigingen en banen bijhouden via het 'Provinciaal werkgelegenheidsregister' en LISA.
3. Vanaf 2014 jaarlijks een 'Gemeentelijke Economiemonitor' opleveren. Hierin wordt o.a. gerapporteerd over: de evenementen, het aantal ingekomen initiatieven en de resultaten ervan, de uitgegeven ha bedrijventerrein en subsidiestromen.